

Kaupunginhallitus 28.03.2022 § 99

§ 99

Vuoden 2021 tilinpäätös ja tuloksen käsittely (osittain KV-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Ojavuo Pia

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus

1

allekirjoittaa Espoon kaupungin vuoden 2021 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajille tarkastettavaksi,

2

saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan käsittelyn jälkeen edelleen valtuustolle käsiteltäväksi,

3

oikeuttaa konsernihallinnon tekemään tilinpäätökseen mahdolliset tekniset tarkistukset.

4

ehdottaa valtuustolle vuoden 2021 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Peruskaupunki lisää poistoeroa 5 247 157,73 euroa.
- Tilipalvelut-liikelaitos vähentää poistoeroa 5 014 750,03 euroa.
- Vahinkorahasto: ylijäämä 1 962 806,66 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään.
- Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto: ylijäämä 1 759 510,07 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston edellisten tilikausien ylijäämä 666 717,26 euroa siirretään rahastopääomaan.
- Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto: ylijäämä 69 488 209,90 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston pääomaan tehdään sääntöjen mukainen inflaatiokorjaus vuoden 2021 kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Edellisten tilikausien ylijäämästä siirretään 9 920 424,93 euroa rahastopääomaan. Rahaston tuottoja puretaan edellisten tilikausien ylijäämästä 15 000 000,00 euroa.
- Sosiaalisen luototuksen rahasto: ylijäämä 5 074,17 lisätään rahastopääomaan.
- Kaupungin tilikauden ylijäämä 207 032 762,49 euroa lisätään oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

Esitykset sisältyvät laadittuun tilinpäätökseen.

Käsittely

Asia käsiteltiin pykälän 95 jälkeen.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus**Tilinpäätöksen allekirjoitus**

Allekirjoituksia ei kerätä kokouksessa, vaan kaupunginhallituksen jäseniä pyydetään allekirjoittamaan tilinpäätös sähköisesti 5.4.2022 mennessä.

Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutusvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Lisäksi tilinpäätökseen sisällytetään konsernitilinpäätös. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen jäsenet ja kaupunginjohtaja.

Espoo ja koko kuntatalous selvisivät toisesta koronavuodesta hyvin

Suomen kansantalous kääntyi huhtikuussa 2021 reippaaseen kasvuun alkuvuoden rajoitustoimien ja heikon talouskehityksen jälkeen. Nopeasti parantunut työllisyys sekä ansiotason kehitys nostivat kunnallisveron tuottoja ja yleinen kysynnän kasvu ja elvytys paransi yritysten liikevaihtoa, tulosta ja verotettavaa tuloa.

Valtio osallistui kuntien koronakustannusten rahoitukseen myös vuonna 2021 valtionosuudella, kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotuksella sekä korvaamalla valtionavustuksena kunnille ja kuntayhtymille välittömät koronakustannukset. Valtio tuki kuntien taloutta Kuntaliiton arvion mukaan noin 2,4 miljardilla eurolla.

Espoon väestönkasvu palautui normaaliksi vuonna 2021

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väkiluku oli vuoden 2021 lopussa 297 354 henkeä. Väestö kasvoi vuoden 2021 aikana 4 560 hengellä, joka on selvästi suurempi väestönlisäys vuoteen 2020 verrattuna. Ennakkotietojen mukaan Espoo sai vuonna 2021 muuttovoittoa 2 660 henkeä. Espoon muuttovoitosta suurin osa on tullut ulkomailta. Vuoden 2021 ennakkotietojen mukaan muuttovoitto ulkomailta oli 2 640 henkeä.

Työttömyys väheni vuonna 2021, mutta oli vuoden lopulla edelleen korkeampi kuin koronaa edeltävänä aikana

Vuoden 2021 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 9,4 prosenttia eli 2,8 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin mutta 1,7 prosenttiyksikköä suurempi kuin ennen koronavirusta kaksi vuotta aikaisemmin. Koko maassa työttömien osuus työvoimasta oli 10,5 prosenttia. Työttömien lukumäärä Espoossa oli vuoden 2021 lopulla 14 094 eli 21 prosenttia (3 702 henkeä) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kuitenkin kahden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna työttömiä oli 3 020 henkeä enemmän.

Alle 25-vuotiaiden osuus samanikäisestä työvoimasta oli vuoden 2021 lopulla 9,3 prosenttia kun se vuotta aiemmin oli 13,1 prosenttia. Vuoden 2021 lopulla Espoossa oli 6 373 pitkäaikaistyötöntä, mikä oli 23 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin ja 86 prosenttia enemmän kuin kahta vuotta aiemmin.

Asuntotuotannon ennätystahti jatkui

Ennakkotiedon mukaan vuoden 2021 aikana on rekisteröity valmistuneeksi talonrakentamisen uudistuotantoa noin 640 000 k-m², mikä on noin 230 000 k-m² enemmän kuin vuotta aiemmin. Uusia asuntoja valmistui Espoon kaupungin asuntoyksikön mukaan 5 482 eli 1 401 asuntoa enemmän kuin vuotta aiemmin. Talonrakentamisen uudistuotantoa on rekisteröity alkaneeksi reilu 610 000 k-m², mikä on noin 120 000 k-m² vähemmän kuin vuotta aiemmin. Asuntoyksikön mukaan uusia asuntoja oli aloituksissa 6 177 eli 18 asuntoa enemmän kuin vuodentakaisissa aloituksissa.

Kaupungin tulos 192 milj. euroa

Toimintakatteen alijäämä kasvoi viime vuodesta 1,6 prosenttia

Nettomenot eli toimintakatteen alijäämä kasvoi edellisestä vuodesta 1,6 prosenttia -1 550,2 milj. euroon. Vertailukelpoisesti, huomioiden muutos valtion koronakorvausten kohdentumisessa, kasvu olisi ollut noin 3 prosenttia. Muutettuun talousarvioon nähden toimintakatteen alijäämä toteutui 70 milj. euroa parempana.

Ulkoisia toimintatuottoja kertyi 481,9 milj. euroa, 77,9 milj. euroa ja 19,3 prosenttia enemmän kuin 2020. Kasvua selittää STM:n Covid-19-avustukset suoriin koronakustannuksiin, OKM:n oppimisen tukeen myöntämät avustukset sekä maanmyynti, -vuokra ja -käyttösopimustulojen kasvu vuodesta 2020.

Ulkoisia toimintakuluja kertyi 2 044,4 milj. euroa, 101,8 milj. euroa ja 5,2 prosenttia enemmän kuin 2020. Toimintakulujen kasvua selittää koronasta aiheutuneet kustannukset ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannusten voimakas kasvu. Toimintamenojen kasvua pienensi Taloudellisesti kestävä Espoo -toimenpiteiden toteuttaminen.

Verorahoituksen kasvu 2,2 prosenttia

Kaupunki sai verorahoitusta eli vero- ja valtionosuustuottoja yhteensä 1 850 milj. euroa, 39,7 milj. euroa ja 2,2 prosenttia enemmän kuin 2020. Verotuloja tilitettiin yhteensä 1 711,2 milj. euroa, kasvua edellisestä vuodesta 105,8 milj. euroa ja 6,6 prosenttia. Valtionosuuksia tilitettiin yhteensä 139 milj. euroa, -66,1 milj. euroa ja -32 prosenttia vähemmän kuin 2020. Verorahoitus yhteensä ylitti alkuperäisen talousarvion 124,8 milj. eurolla.

Kunnallisveroja kertyi 1 375 milj. euroa, 18,2 milj. euroa ja 1,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2020. Kunnallisveron tuotto ylitti talousarviossa oletetun 58 milj. eurolla talouskasvun, työllisyyden ja ansiotason arvioitua nopeammasta kehityksestä sekä positiivisista oikaisuksista vuodelta 2020 johtuen. Koko maan tasolla kunnallisverojen tilitykset kasvoivat 2,4 prosenttia.

Talouden nopea kasvuspurtti nosti yritysten verotettavaa tulosta huomattavasti talousarviovaiheessa oletettua korkeammaksi. Yhteisöveron kuntaryhmän jako-osuuden 10 prosenttiyksikön korotus lisäsi voimakkaasti kuntien yhteisöverotuloja. Yhteisöveroa tilitettiin Espoolle 203 milj. euroa, kasvua 49,1 prosenttia. Koko maassa yhteisöveron kasvu oli 45,4 prosenttia. Jako-osuuden korotuksen vaikutus Espoolle on noin 46 milj. euroa.

Espoo nosti yleistä- ja rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosenttia vuodelle 2021. Kiinteistöveroa tilitettiin 133,1 milj. euroa, 20,7 milj. enemmän kuin 2020, ja osa yhteisöjen kiinteistöverosta siirtyi maksettavaksi vuoden 2022 puolelle. Kiinteistövero toteutui talousarvion mukaisesti.

Pitkäaikainen lainakanta pieneni

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat rahoitusosuudet huomioiden yhteensä 284 milj. euroa, jotka pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella. Alkuperäiseen talousarvioon oli budjetoitu lainannostovaltuutta 315 milj. euroa, jota ei nostettu. Lainoja lyhennettiin 71,8 milj. eurolla. Lainakanta rahoituslaitoksilta ilman konsernitilin saldoa ja muita lyhytaikaisia velkaeriä oli 1 039 milj. euroa.

Espoo-konsernin velkaantumisen jatkuu

Konsernin tulos vuonna 2021 nousi kaupungin hyvien vero- ja rahoitustulojen tukemana 161 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Konsernin investointiohjelma jatkui edellisvuosien tapaan mittavana. Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2021 560 milj. eurolla. Kaupungin osuus bruttoinvestoinneista oli 256 milj. euroa ja konserniyhteisöjen 304 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 35 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 526 milj. euroa eli 174 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 94,2 %.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2021 lopussa 4 520 milj. euroa ja se kasvoi vuodessa 234 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 15 200 euroa, kun se edellisvuonna oli 14 632 euroa. Oikaistu lainakanta (Espoon Asunnot Oy:n, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainat sekä Länsimetro Oy:n lainoista Helsingin osuus vähennettynä) oli 3 122 milj. euroa eli 180 milj. euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Oikaistu lainakanta asukasta kohden oli 10 500 euroa.

Koronasta huolimatta suurin osa tulostavoitteista toteutui

Espoo-tarinassa on kaudella 2017–2021 neljä osa-aluetta: sivistys ja hyvinvointi, elinvoima, kilpailukyky ja työllisyys, ympäristö, rakentaminen ja liikenne sekä talous, henkilöstö ja johtaminen. Vuodelle 2021 asetettiin yhteensä 41 valtuustoon nähden sitovaa tulostavoitetta, joista 23 toteutui ja kahdeksan toteutui osittain. Kymmenen tulostavoitetta jäi saavuttamatta.

Koronavirusepidemia vaikutti laajasti Espoon kaupunkien tulostavoitteiden toteutumisiin, erityisesti työllisyyteen ja hyvinvointiin liittyviin tavoitteisiin. Myös toteutuneissa tulostavoitteissa epidemia vaikeutti tulosten saavuttamista. Tulostavoitteiden lisäksi toimialat asettivat tavoitteita, jotka eivät olleet valtuustoon nähden sitovia. Niiden toteutumisen eteneminen raportoitiin lauta- ja johtokunnille.

Arvio tulevasta kehityksestä

Arviota todennäköisestä tulevasta kehityksestä on erittäin vaikea tehdä. Sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen uudistuksen uuden rahoitusmallin lopulliset luvut julkaistaan huhtikuussa ja koronavirusepidemian etenemisen sekä Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan aiheuttamien taloudellisten vaikutusten arviointi on maaliskuun tilanteessa mahdotonta.

Korona-aaltojen talousvaikutukset Suomessa ovat laskeneet ajan mittaan. Vaikka rajoitustoimista aiheutuu aina taloudellisia menetyksiä, rokotteet ja jo hankittu kokemus taudin kanssa elämisestä ovat vähentäneet tuoreimpien korona-aaltojen talousvaikutusta. Koronaepidemian torjuminen ja hoitaminen aiheuttavat edelleen kustannuksia 2022 ja korona-aaltoja tulee esiintymään useita vuosia. Valtion 2021 talousarvioneuvottelun pöytäkirjamerkintöjen perusteella oletetaan valtion korvaavan koronasta aiheutuvat kustannukset myös tulevina vuosina.

Sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen uudistus astuu voimaan 1.1. 2023. Sote- ja pelastustoimen uudistuksen rahoitusmallissa menojen ja tulojen siirto on symmetrinen koko maan tasolla, mutta yksittäisten kuntien kohdalla on suuria eroja. Koko maan siirtyvien sote-palvelujen ja pelastustoimen nettokustannukset tulee kattaa kunnilta siirrettävillä tuloilla. Peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään sote- ja pelastustoimen osuus, 70 prosenttia veroperustemuutosten korvauksista ja kolmannes kuntien yhteisöveron jako-osuudesta. Lopuksi lasketaan, kuinka paljon kunnallisverosta tulee leikata, jotta hyvinvointialueelle siirtyvät nettomenot katetaan. Valtiovarainministeriön kevään 2021 siirtolaskelmassa arvio oli 12,39 prosenttiyksikköä, lopullinen leikkaus määräytyy kevään 2022 aikana perustuen vuoden 2021 kuntatietotilastojen ja kuntien 2022 talousarvioiden nettomenoihin sekä valtiovarainministeriön verotuloarvioihin 2022.

Yksittäisen kunnan osalta em. tavalla siirrettävien tulojen ja menojen suhteet vaihtelevat merkittävästi. Valtio korvaa 60 prosenttia siirtyvien tulojen ja menojen erotuksesta valtionosuusjärjestelmään lisättävällä pysyvällä muutosrajoittimella. Muutoksen vaikutusta kuntien talouden tasapainoon rajataan maksimissaan 60 euroa/asukas vuoden 2027 loppuun mennessä valtionosuusjärjestelmään lisättävällä siirtymätasauksella.

Espoolta leikattavaa kunnallis- ja yhteisöveron tuottoa korvataan valtionosuusrahoituksella ja Espoon tulorahoituksesta tulee uudistuksen jälkeen noin 30 prosenttia valtionosuuksista. Tulorahoituksen vuosittainen euromääräinen kasvu pienenee.

Espoo konsernin 5 miljardin euron tasolle nouseva lainakanta jää kaupungin vastuulle pl. HUS ja muiden sote-kuntayhtymien lainat, mutta verorahoitusta leikataan voimakkaasti. Espoo konsernin talouden tunnusluvut heikkenevät, mikä todennäköisesti kasvattaa vieraan pääoman korkokustannuksia.

VM:n toukokuun 2021 siirtolaskelmien perusteella tehtyjen skenaarioiden mukaan Espoo selviää hyvin palvelujen järjestämisestä myös tulevaisuudessa, mutta investointien tulorahoituskyky niin kaupungissa kuin konsernissa heikkenee.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun 24. päivänä on muuttanut olennaisesti kuvaa Suomen lähivuosien talouskehityksestä. Sodan talousvaikutuksiin liittyy suurta epävarmuutta, koska vielä ei ole tiedossa sodan laajuutta eikä kestoja tai minkälaisia talouspoliittisia toimia otetaan käyttöön talousvaikutusten lievittämiseksi.

Mahdolliset tarkistukset

Tarkastuksessa mahdollisesti esiin nousevien tilinpäätöksen tarkistusten tekemiseksi esitetään, että konsernihallinto oikeutetaan tekemään teknisiä tarkistukset tilinpäätökseen. Mahdolliset tarkistukset eivät voi muuttaa tilikauden tulosta tai päätöksessä esitettyä tilikauden tuloksen käsittelyä.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Tilinpäätös 2021
- 2 Raportti strategisten hankintalinjausten toteuttamisesta 2021
- 3 Raportti hyvinvointisuunnittelun toteuttamisesta 2021

Oheismateriaali

Tiedoksi